

UČITELJSKI TOVARIS

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— "
četrt leta 2:50 "
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna izvršenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovarisa“ izide dne 12. marca 1915.

Naročajte in širite naš list!
— Pridobivajte mu novih naročnikov!

Vojna.

jemu poveljstvu važno sporočilo. Drugi vnuk Tolstega je bil ranjen in je sedaj vojni ujetnik na Ogrskem.

NOVI SKUPNI FINANČNI MINISTER.

Po odstopu viteza Bilinskega je bil za novega skupnega fin. ministra imenovan bivši ministrski predsednik dr. Ernest pl. Körber.

PAPEŽ HOČE ZOPET PREDLAGATI PREMIRJE.

Švicarski listi poročajo, da hoče papaž staviti vojskujočim se državam nov predlog, da naj bi se v velikem tednu sklenilo tridnevno premirje.

PRIDRŽANJE NAJSTAREJŠIH LETNIKOV V ČRNOVOJNI SLUŽBI.

Na različna vprašanja je c. kr. ministrstvo za domobranstvo odredilo, da črnovojniki (1872), ki bi pri normalnih razmerah že izstopili iz črnovojne dolžnosti, ostanejo do končane vojne črnovojniki, in sicer neglede na to, da so najmlajši letniki (1896) po pričetku mobilizacije stopili v črnovojno dolžnost.

VELIKOPOTEZNA DRŽAVNA INVESTICIJSKA AKCIJA.

Dunaj, 13. februarja. »Fremdenblatt« napoveduje, da se vlada posvetuje o velikopotezni investicijski akciji. Izvesti namerava več nameravanih in tudi novih načrtov da podpro tudi tisto industrijo, ki ni zaposlena z delom vojaških dobav.

ANGLEŠKI ŽENSKI POLKI.

Pod poveljništvom grofice Castle-reagh so ustanovili v Londonu polk 4000 dam, ki odide na kontinent ter bo sode-

loval pri telefonski in municijski službi ter pri prehrani angleške vojske. »Moštvo« teh polkov tvorijo izvečine sufragetke od 20 do 40 let. Ustanavljajo še drug polk. Ženski polki imajo tudi uniformo.

VŠTEVANJE ČRNOVOJNIŠKEGA SLUŽBOVANJA.

Na različna vprašanja, kako se bo vštelo črnovojno službovanje črnovojnikom, ki so rojeni leta 1892., 1893. in 1894. in ki služijo kot črnovojniki pri vojakih, je c. kr. ministrstvo za domobranstvo odredilo, da se službovanje smatra zgolj za črnovojno službovanje, ki se neha s končano vojno. Izvzeti so oni, ki so se po pregledovanju priglasili za asentiranje k skupni vojski ali domobranstvu. Tem šteje službovanje v aktivno službo kot poklicnim prostovoljcem.

POZIV POLJEDELSKEGA MINISTRA KMETOM.

C. kr. korespondenčni urad razširja: Poljedelski minister objavlja oklic avstrijskim kmetom, v katerem opozarja, da je od letošnjega pomladanskega dela več odvisno, kakor v letih miru. Vojna pripravljenost armade in zaupanje državljanov temelji na pridelkih poljedelstva. Predvsem je potrebno, da ne ostane neobdelan noben košček zemlje. Sade naj se predvsem take rastline, ki služijo prehrani ljudi. Minister našteva pridelke, ki naj se v prvi vrsti pridelujejo, kakor pšenica, rž itd. Opozarja na pravilno obdelovanje domačih vrtov na kmetih in naglaša, naj se z ozirom na velike zaloge sladkorja izdatno omeji pridelovanje sladkorne pese. Priporoča, naj se varčuje s semeni, naj se zemlja dobro obdelata, naj se redno seje in krepko gnoji. Rastline, namenjene živežu živine, naj se pridelujejo le v tistem obsegu, ki odgovarja stanju živine.

DVA VNUKA LEVA TOLSTEGA.

V vojni sta tudi dva vnuka znamenitega ruskega pisatelja grofa Leva Tolstega. Eden izmed teh, Lev Tolstoj, je bil odlikovan z visokim redom, ker je pod najhujšim granatnim ognjem prinesel viš-

V vsaki družbi moraš poslušati, misliti in govoriti; zadnja teh treh dolžnosti te veže najmanj.

Moški imamo vendarle dvojno prednost pred damami, namreč kadar stopamo z njimi po stopnicah navzgor ali navzdol. Obakrat moramo zaradi družabne vljudnosti stopati pred njimi.

Kdor v družbi vedno le molči, kaže, da ne ve, kaj naj bi govoril, ali da druge prezira.

Najboljša priprava za duhovito konverzacijo je učenje, ne konverzacijski lekšikon.

Kadar misliš, da bi utegnil biti dim drugim neprijeten, ne kadi! Kjer se ne boje dima, ti sami ponudijo smodko.

Polovičarsko delo ni delo, kakor polovica ni celota, jajce ni pišče, pišče ni kokoš.

Društvena in uradna zborovanja so često nezanimiva in neprijetna, ker morajo nekateri vedno govoriti, drugi pa hočejo vedno molčati in potem zabavljati izza plota.

Ljubezen do domovine ne sme zadušiti ljubezni do družine, to stoji. Nasproti je pa tudi res, da ljubezen do družine ne sme zadušiti ljubezni do domovine. Po prvem stavku se vzgajajo tirani, po drugem renegatje.

Nekaj pravice ima človek na svetu vendarle. V železniškem oddelku za kadilce smeš brez skrbi kaditi, v oddelku za nepušilce pa ugovarjati kajenju.

Z lakastimi čevlji ne hodi na Triglav, z gorskimi ne na parkete.

V šoli je zrcalo nepotrebno; oči in obrazi učencev ti kažejo, kakšen si.

Marsikateri pedagogik prisega le na ono, kar je malo hipov poprej kje bral, vestni pedagog le na ono, kar je v dolgem času sam preizkusil in spoznal za dobro in pravo.

Atavizem je človeštvu neobhodno potreben, drugače bi bili ženiji svet že davno uničili.

Politiška strast divjaj povsod, le družinam ne razdvajaj, le v šolo nam ne sili!

Vsi samostojni filozofi niso prišli do nebeškega zaključka: »Ljubi Boga čez vse, svojega brata pa kakor samega sebe! Zato je moral biti Kristus največji filozof.

Vojna je strašna stvar, a nekaj do-brega nam je že dala: omejila je nepotrebne, prisiljena, brezpomembne veselice.

Ko presojaš nepravilne šolske zamude, preišči, koliko si jih kriv sam, koliko so jih krivi starši, koliko so jih krivi drugi in koliko so jih krivi otroci sami.

Dokler je pes zdrav, ti liže roko, četudi ga tepeš. Drugačna pa je stvar, kadar steče. Stekel pes hlata po palici in po tebi.

LISTEK.

Iz življenja — za življenje.

Fran Rojakovič.

V nekem časniku je nekdo izmed nas grdo pljunil v lastno skledo; obtožavam se, da nisem pogledal onega časnika nikdar več.

Sporeci se s sosedom, jutri bo njegov pes nate lajal.

Ubogo idejo so slekli in vrgli v sto metrov globok vodnjak. Drugega dne je bila bolj živa nego poprej.

Ne izbiraj si prijateljev, ako jim ne misliš biti zvest do skrajnosti.

Po mojem mnenju se zakon iz prave, čiste, nesebične ljubezni ne more končati z razporoko.

Kadar s kom govoriš o osebnih stvarih, pomni, da je čas zlato; to koristi obema.

POLJSKE LEGIJE

ne sprejemajo nikakih avstrijskih prostovoljcev več. Tako so odredile državne oblasti. Legije bodo skrbele, da dobijo prostovoljce iz Ruske Poljske. Sedaj ravno sestavljajo 4. legionarski polk.

PREPOVEDANO UŽIVANJE ALKOHOLA VOJAŠKIM TRANSPORTOM NA ŽELEZNICAH.

Vojno ministrstvo je izdalo vsem pooveljnikom železniških črt ukaz, ki prepoveduje vsem vojaškim transportom uživanje alkohola. Vojakom se sme z redkimi izjemami ponujati le mineralna voda, limonade in druge brezalkoholne pijače, mleko itd.

IZJEMNA BOLOČILA ZA VPOKLICANE SREDNJEŠOLCE.

Korespondenčni urad poroča: Zaradi odrejenega vpoklicanja letnikov 1895 in 1896 k črnovojniški službi z orožjem je odredil naučni minister za dijake srednješolskih zavodov še sledeča nadaljna izjemna določila: Vpoklicanim letnikom, vstevši letnik 1896, pripadajočim dijakom predzadnjega ali kakega drugega razreda (letnika) kake srednje šole, učiteljskega, trgovske akademije ali navtične šole, se izroči v slučaju dejanskega vpoklicanja k aktivnemu vojaškemu službovanju predčasno letno izpričevalo, če so v zadnjem semestru tako napredovali, da bi v slučaju nadaljevanja šolskega leta dobili usposobljenostno izpričevalo za višji razred in če so obiskovali zavod do njihovega faktičnega vpoklicanja k aktivni vojaški službi. — Privatisti smejo k izpitu predčasno.

SREDNJEŠOLCI IN ČRNOVOJNIŠKA SLUŽBA.

Korespondenčni urad poroča: Zaradi odredene pritegnitve v letih 1895. in 1896. rojenih k črnovojniški službi, je naučni minister odredil za učence srednjih šol nekatere nadaljne izjemne določbe. Tako se učenci rojstnih letnikov 1895. in 1896. v 8. gimnazijskem in 7. realskem razredu ter učiteljski 4. letnika, če so bili potrjeni, pripuščajo k zrelostnemu izpitu ob svoječasnih pogojih. Nadalje se osmošolci, oziroma sedmošolci rojstnega letnika 1897., če se pripravijo za prostovoljen vstop v oboroženo silo, takoj pripuščajo k zrelostnemu izpitu.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ«.

Franc Klinar, učitelj v p. v Ljubljani, 5 K; popust od plače učiteljstva v Leskovcu 5 K 40 vin.; isto od učiteljstva v Št. Rupertu 12 K 19 vin.; šolsko vodstvo Mokronog 11 K; šolsko vodstvo Cerklje 6 K 90 vin.; krajni šolski svet Vrhnika 50 K; Anton Skala, nadučitelj v Vipavi, zbirko 72 K; ljudska šola Poljane 15 K; Josip Kreiner, učitelj v Srednji Vasi, 10 K; šolarji v Stanjah pri Kamniku 20 K; učiteljica Jadviga Strelova nabrala med občani na Vogrskem 30 K; šolsko vodstvo pri Št. Martinu v Brdih nabralo 382 K 30 vin.; čisti dohodek Ganglovih iger »Filozof« in »Dediščina« v Idriji 120 K; čisti dohodek Ganglove drame »Sin« v Šent Petru na Krasu 300 K; učiteljica Antonija Šijančeva v Svetinjah pri Ormožu nabrala 152 K 55 vin.; učno osebje osemrazrednice v Spodnji Šiški za januar in februar t. l. 10 K; skupaj 1202 K 34 vin. V zadnji številki izkazanih K 21940:66 Danes izkazanih K 1202:34

Doslej nabranih K 23143:00
Prosimo nadaljnih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

Hermine Stritarjeva roj. Ravnikarjeva.

V tem, ko divja skoro po vsej zemlji bojna vihra, ko ima kruta smrt toli bogato žetev, poseže zopet z nemilo roko v naše vrste ter zamori nadejno življenje, ugrabi marljivo tovarišico-učiteljico, uro-pa ljubečemu soprogu blago družico in vrlo gospodinjno, nežnima otrokoma dobro mamico, šolski mladini pa skrbno vzgojevalko...

Ni je več med nami gospe Hermine Stritarjeve, roj. Ravnikarjeve, učiteljice v Št. Vidu. Nenadna smrt! Marljivo vršča še dne 26. prosinca t. l. svojo naporno službo, pride po pouku domov, tožeča o slabosti leže, a ne vstane več. Zaman je bila vsa zdravniška pomoč! Smrtni dih je obsenčil njeno čelo! Poteka nit življenja! Dne 29. prosinca se preseli blaga duša v rajске višave!

Bliskoma se raznese žalna vest po okolici in pretrese srca sorodnikov, prijateljev in znancev. Bridko žaluje ob mrljem truplu drage rajnice ljubeči soprog, neutešljivo plakata osiroteli sinko in hčerka, a blede je lice in mrtvo oko one, ki je bila sama ljubezen in solnce srečne ter zadovoljne obitelji.

Nenadno je zadel kruti udarec nemile usode rodovino in prijatelje. Saj je bila rajnica v najboljših letih, stara komaj 43. let. Rojena je bila dne 30. januarja l. 1872 v Vipavi na Kranjskem. Po dovršenih študijah je služila na šolah v Št. Jerneju in Stranica v Konjiškem okraju, potem pa v Braslovčah. Ondi se je poročila s takratnim učiteljem Josipom Stritarjem, sedanjim nadučiteljem v Št. Vidu. Po prese-

litvi v Št. Vid je živela le soprogu in otrokoma — sinku in hčerki. Bila je vzorna gospodinja ter je posvečala največjo skrb vzgoji svojih otrok. V šoli pa je bilo njeno delovanje nad vse vrlo, dosegala je pri pouku lepe uspehe, bila je ljubljanka v vzgojo ji izročeni otrok. A polna je bila mera njenih zaslug, plemenito delo dovršeno. Odšla je po plačilo v dežele miru in nekajljene sreče.

O splošni priljubljenosti drage rajnice priča mnogoštevilno spremstvo na poti v tih kraj, v hladno gomilo. Ljubko obseva prijazno zimsko solnce pogrebni izprevod, poslavlja se rahlo božajoč s poslednjimi žarki krsto, odičeno z vencem, ki so jih poklonili oni, ki so ji bili dragi v življenju. Srebrni venec je poklonilo nepozabni tovarišici učiteljsko društvo, ki je nad vse cenilo trudoljubivo delovanje vrle učiteljice. Zares težko je slovo od drugega bitja! Bridka bol stiska srce! Solza zastane zaradi toge prebridke! Ledeno zazebe v srce, ko udari votlo prva gruda na krsto! Krčeviti jok otrok, vroče solze prijateljev in znancev! Nikjer tolažbe srcu ni! A uteha je pri Bogu! Nada snidenja nad zvezdami uniri burna srca, duša se vda volji Stvarnika. Viharna boleost se umakne tih žalosti. »Blagor ji, ki se spočije.« — zopet pevci-učitelji. Da, blagor Tebi, draga tovarišica! Našla si mir po trudopolnem delu! V senci stoletnih hrastov, v zavetju črnih jelk bo spavalo Tvoje telo, a duh Tvoj bo užival v rajskih višavah neizmerno radost! Blagor Ti! Počivaj sladko v blaženem miru! Tiho izzveni poslednji akord. Tiho je slovo od soproge, matere, sorodnice, učiteljice, prijateljice in družabnice. Še en pogled novi gomili, globoki vzdih! Tvoji, draga tovarišica, se vračajo zopet v življenje, a Tebi ohranijo nepozaben spomin...

Št. Vid pri Grobelnem, dne 7. svečana 1915.

Franjo Pogačnik, učitelj.

Slovenska Šolska Matica.

Knjige za l. 1914 so se zaradi vojnih razmer zakasnilo. Več poverjenikov je mobilizovanih; zato je bilo treba iskati namestnikov, a še teh ni mogoče povsod dobiti. Marsikdo je zaposlen, nekateri so pa tudi prekomodni in se nečejo žrtvovati v korist našemu šolstvu. Število članov letos pada v vseh okrajih, ker je veliko učiteljev v vojni; pa tudi revščina trka na vrata vsled nastalih druginjskih razmer; zato naj bi pa častite kolegije priskočile na pomoč. Brez žrtve ni uspeha. Navzlic vsem tem razmeram je vendarle že 49 poverjenikov storilo svojo dolžnost ter so se potrudili, da so nabrali v današnjih razmerah še precej članov. Tisti, ki so v vojni, se bodo zglasili pozneje, ko se srečno povrnejo z bojišča. In to jim od srca želimo! Pet poverjenikov se še ni odzvalo; prosimo, naj store to čim preje. Knjige se pridno tiskajo in bodo kmalo izšle. Članarina se pošilja lahko tudi kar naravnost na naslov S. Š. M. v Ljubljano.

Književnost.

Najbolj zanimiv in najboljši slovenski ilustrirani tednik so »Tedenske Slike«, ki priobčujejo vsak teden mnogo zanimivih slik z bojišč in o drugih dogodkih, priobčuje tudi slike padlih junakov, ki so žrtvovali kri in življenje za domovino. List »Tedenske Slike« priobčuje tudi pesmi, povesti, jako zanimiv lep detektivski roman itd. itd. Priporočamo vsem, da si naroče list »Terenske Slike«. Izhaja v Ljubljani ter stane četrtletno 2 K 50 vin. Posamezne številke se pa dobe tudi po trafikah in knjigarnah po 20 vin. Izvod. Kupujte in zahtevajte povsod ilustrirani list »Tedenske Slike« — Tovariši, tovarišice, razširjajte list »Tedenske Slike« in pridobivajte mu naročnikov!

Iz naše organizacije. Štajersko'

Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju, registrovana zadruga z omejeno zavezo. — Ker je tovariš Fran Voglar mobiliziran, prevzame tajniške posle »Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge v Celju« tovariš R. Wudler. Vse zadeve je odzda začasno nasloviti: »Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga, Liboje, pošta Petrovče pri Celju.

Otroci! Bsplohne smeli piti znete kave, temveč le dobro mleko s Kathreinerjevo Knelppovo sladno kavo.

Če se pije gorika ali mrla, vselej je Kathreinerjeva popolnoma naravna, ugajajoča in aprilo SVOJE priprave iz najboljšega siada jako krapina.

Vprašajte, prosim, o tem Svojega hišnega zdravnika.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje v četrtek, dne 4. marca 1915. l., in sicer ob 11. uri dopoldne v ormoški okoliški šoli po nastopnem vzporedju:

1. Pozdrav predsednikov;
2. Vdaja c. kr. okrajnega glavarstva v Ptuj in predsednik ormoškega okrajnega šolskega sveta izroči gospé Ani Rosinovi, učiteljici ženskih ročnih del na ormoški okoliški šoli, častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje;
3. Ljudska šola in dosedanja vojna. Metodična razprava, podava tov. Anton Kosi, nadučitelj v Središču.
4. Zapisnik zadnjega zborovanja;
5. Društvene zadeve;
6. Slučajnosti.

Občni zbor se je z ozirom na vojni čas odložil na poznejši čas.

Zaeno se poroča, da je meseca februarja 1915 darovala za podporni sklad učiteljskih vojaških rodov:

a) šola pri Sv. Bolfenku	3 K — h,
b) šola pri Veliki Nedelji	3 K — h,
c) šola pri Sv. Miklavžu	2 K 50 h,
d) šola Ormož-okolica	1 K — h,

skupaj . . . 9 K 50 h,

kateri znesek se je 15. februarja 1915 poslal Zvezinemu blagajniku.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem naznanja svojim včlanjenim društvom, da je povodom izplačila plač dne 1. februarja 1915. leta darovalo za sklad učiteljskih vojaških rodov:

a) gornjegrajsko učiteljsko društvo K 5,
b) šolsko vodstvo Sv. Duh v Halozah K 6,
c) ormoško učiteljsko društvo K 9:50, skupaj K 20:50.

Z v januarju 1915 v ta namen nabranim zneskom K 28:50 je torej ta sklad narastel na K 49:00. Ker je ta znesek za razdelitev premajhen, počakamo do meseca marca 1915. Vodstvo.

Trst,

Občni zbor Tržaškega uč. društva se je vršil dne 7. februarja ob — za sedanje kritične čase — res častni udeležbi. Prevladale so po številu kakor udeležnice naše ljubeznive tovarišice, ki so ravno s tem svojim zanimanjem za društvene zadeve pokazale svojo enakovrednost s tovariši, da celo nadyrednost nad onimi tovariši, ki bi bili tudi lahko prišli, a jih je zadrževala komodnost, ali pa so jih zadrževali malenkostni predsodki, ki se jih še vedno ne morejo otresti. Zborovanje je pričelo ob 10½. in gladko izteklo opoldne.

Predsednikov pozdrav je veljal v prvi vrsti onim tovarišem, ki stoje na bojnem polju. Izročila nato pozdrave tov. St. Ferluge, ki nujno zadržan danes ni mogel priti. Dalje je omenil predsednik, da se je delovanje sedanjega odbora omejilo na mesece med 1. marcem, ko je bil odbor izvoljen, ter koncem junija, po katerem so nastopili občeznani svetovni dogodki, ki so prekinili vsakršno društveno delovanje. O delu v teh štirih mesecih, lani s tolikim hrupom izvoljenega odbora, je poročala namesto zadržanega tajnika tov. Samca tovarišica Val. Koširjeva. Iz poročil posnamemo:

Obsežen delovni program si je bil začrtal novi odbor in zastavil je krepko svoje sile v vseh zamislenih smereh. Že je tu in tam obetal marsikateri cvet nadebuden sad, ko so orjaški pojavi na evropskem pozorišču ustavili tudi to skromno delo, kakor marsiktero drugo. Povzeli ga bodo morda nekoč naši »mladi«, ki zdaj stoje v strelnih jarkih. Povzeli in nadaljevali, nekoč, morda — bog zna! Tako je delo odbora »mladih« nedokončano, nepopolno.